

בבה"כ בע"כ מיירי אחר וי"ן ומעולם לא שמענו שבפדיון הבן תוך ל' או תוך יב"ח לא יעשה פדיון הבן או לא יברך שהחיינו ובע"כ כיון דהתם המצוה רק עליו לא משגחינן במה שמברך שהחיינו א"כ ה"ה נמי אם הוא תוך שבעה מותר לעשות פדיון הבן ומכ"ש בט"ב כל דהמצוה מוטלת רק עליו מברך שהחיינו אף שהוא אבל ובוה א"צ לחלוק של הג"א והנר"ב מה"ת חא"ח בסופו דמחלק בין בצבור או לא רק כוונת הרמ"א כך דבביתו דהמצוה מוטלת דוקא עליו מותר לו לברך שהחיינו אף שהוא אבל רק בבהכ"נ כיון דאפשר באחר לכך אין לאבל לברך שהחיינו ולכך בפדיון הבן דהחייב דוקא עליו הוא כמו בנר חנוכה בביתו ולכך יעשוהו סמוך לערב ויברך שהחיינו והסעודה יעשה בלילה בפרט בשנה זו דתל בעשירי ודאי דמותר לו לעשות כן כנלמענ"ד פשוט ונכון :

סי' שי"ג מה שהמורה דק"ה הורה להסיק המרחץ בערב ט"ב. לא טב הורה וזה ארבעים שנה אנכי פה בעז"ה ולא נשמע בשום פעם להסיק המרחץ בשבת חזון ומכ"ש בעש"ק שהי' עט"ב וכן בכל העיירות שהייתי שם לא נשמע כן מעולם וישר כחם של אלו שכבו את המרחץ ישלם ה' שכרם ויזכו לדאות בנחמות ירושלים. ולענין מי ישלם בעד העצים שהסיק הבלן הנה אלה שכבו ודאי פטורין דהם כדין עשו והמורה שציוה להסיק וכפה אותו מן הדין גם הוא פטור דזה אינו גרמי רק גרמא בנזקין ופטור מיהו לקיים למען תלך בדרך טובים מחויב המורה לשלם כעין שאיתא בש"ס ובח"מ סי' ש"ד עיי"ש :

סי' שנ"א. נדרשתי מהרב ר' ישראל היילפערן מבא"ד בנדון תענית ט"ב שהורו המורים (בעת החלי רע) ר"ל שלא להתענות ואחד החסיר להתענות ובעת שלא שמעו לו רוצה לגזור כמה תעניתים לתשובה. הנה יפה הורו המורים והנה מק' דובנא גשאלתי ע"ז קודם ט"ב ע"י שטאפעט מיוחד מה יעשו והשבתי באריכות ע"י פלפול והעליתי שם דבחדש ספק סכנה אם מותר לאדם להחמיר על עצמו ולהתענות בדאורייתא כגון ביוה"כ מותר להחמיר על עצמו ולאדם חשוב ראוי להחמיר על עצמו כמו שהוכחתי שם בראיות אבל בדרבנן אסור להחמיר על עצמו בחדש ספק סכנה ואדרבא צויתי להת"ח שם לאכול בפרהסיא

כדי

לדברי הרב להיתר או לאיסור :

סי' שמ"ח. על דבר אם לומר צ"ה ר"ל בחוה"מ שרצה ר"מ להכריע נגד הוראת הרמ"א יו"ד סי' ת"א מן המדרש נשא שדרש עה"פ ותטהו לה על הצור שאמרה הצור תמים פעלו ודרש שם מתחלת קציר שעורים היינו העומר ומוכח שאומרים בחה"מ צ"ה הנה ז"א רא"י ונעלם ממנו גמ' ברכות פ"ט גבי ואומר אל תבוש כי זקנה אמך מהו ואומר זכ"ת בועז מדעתי דנפשי קעביד ת"ל אל תבוז זכר וא"כ אם בבוועז שופט ישראל הוי ס"ד לומר שאין ללמוד מכ"ש מאשה דאין חכמה לאשה אלא כפלך ועיין במג"א סי' רס"ג על אם הסמ"ע גם בלא"ה י"ל דדוקא בפרהסיא שיאמרו כל הצולם אין לומר בחוה"מ אבל בצינעא והאבל בעצמו י"ל דמותר בחוה"מ וי"ל היא לא אמרה רק ג' תיבות הללו סוף דבר אין למלאות לב לדחות אדונינו הרמ"א כי משה אמת ותורתו אמת :

סי' שמ"ט. אשר שאל בפדיון הבן שחל יום ל"א בשבת וביום א' הוי ט"ב אימתי יעשה פדיון הבן לפי שראה בספר גור ארי' יהודה חיו"ד סי' קט"ז שיש לפדותו בלילה אחר ט"ב : תשובה. לדעתי נראה דלא כספר הג"ל רק לעשותו סמוך ללילה ולברך שהחיינו כי עיקר הדבר דאין לברך שהחיינו בין המצרים הוא מתומרת האחרונים והם עצמן כתבו דבפדיון הבן אין להחמיק המצוה ולא הברכה עיי"ש ומה שחשש הספר הג"ל דט"ב הוי כמו אבל ואין לאבל לברך שהחיינו בצבור ומה שרצה ר"מ לפרש הכונה בצבור היינו להוציא הצבור אין נראה דאין סברא לחלק לענין אבל בין להוציא הצבור או לא בשלמא לענין פרהסיא יש סברא לחלק בזה באבל אבל אם הוי תרווייהו בפרהסיא לחלק בין אם מוציא הצבור או לא זה אין סברא לחלק בזה ועוד דבחנוכה נמי אינו מוציא הצבור דהרי כ"א חוזר ומדליק בביתו רק דהמצוה הוי להדליק בבהכ"נ בפרסום ג"כ והוי כמו פדיון הבן דמצותו בעשרה לכתחלה אבל אינו מוציא בזה הצבור רק הכונה הוי ודאי כמו שהבין בספר הג"ל מיהו התם הוי הכונה רק מכת דאפשר באחר אבל בא"א באחר מותר הוא לברך ותדע דהרי התם מיירי אף באבל תוך למ"ד או תוך יב"ח דאבל תוך ז' בלא"ה אינו מתפלל בצבור בפרט

8

8

ללילה רק שמקבל על עצמו האיסור אכילה בזה אין סברא לחלק בין פלג המנחה או קודם דבשלמא לענין אם הוא הקבלה בזמן שמשוה את הזמן ללילה בזה יש סברא לחלק בין קודם פלג המנחה דהוי ודאי יום ואין בידו לעשותו לילה בין אחר פלג המנחה דבלא"ה הוי לילה לר"י לכך אם מקבל על עצמו ללילה מהני קבלה שלו לעשותו לילה אך אם אינו עושהו לילה רק הקבלה הוי כגוף האיסור בזה כיון דאף לר"י אינו נאסר בכל האיסורין השייכין ליום המחרת עד בה"ש ולכך אם קבלו קודם מה ל"י פלג המנחה מה ל"י קודם ואם מקודם לא הוי קבלה אף מפלג המנחה לא הוי קבלה. ועוד בשלמא הבדלה הוי מעשה רב שהרי אם לא יועיל עשה ברכה למפרע לבטלה ולכך כל כה"ג הוי מעשה אלימתא ומהני לעשותו לילה וכיון דעשאו לילה אין קבלה לחצאין משא"כ בקבלה בעלמא דלא עשה בזה שום איסור אם לא יועיל קבלה שלו י"ל שפיר דאף מפלג המנחה לא הוי קבלה שלו כלום. והנה על גוף דברי הרמב"ן ק"ל דמונה שם דאין בין יוה"כ לט"ב אלא שזה ספקו אסור וזה ספקו מותר ומ"ט לא מנה נמי דביוה"כ אם קיבל עליו מבעו"י אסור ובט"ב אם קיבל עליו נמי מותר ומ"ט לא קאמר שם גם ג"ם זו :

ס"י שנ"ג. במ"ש הטו"ז בסי' תקס"ב ס"ק וז"ל ותו כיון דלפוסקים

שלא לומר עגנו וכו' דבריו תמוהין וסתרו דברי עצמו שכתב בסי' ק"ח שאין מאורע שאר הימים הפסק בתפלה א"כ ה"נ מ"ש עגנו י"ל דהוי תפלה על שאר הימים שמתענין בהם להיות נענין אז וא"כ הוי מזכיר מאורע שאר הימים ולמה יחשב הפסק ואינו דומה למ"ש הטור בקבלת התענית דהרי זה כבר כתב הוא עצמו בס"ק ז' דזה שאני שאינו אומר בלשון תפלה רק בלשון גדר אבל עגנו שאומר בלשון תפלה אינו הפסק וסתור הטו"ז דברי עצמו לסי' ק"ח ולס"ק ז' גם י"ל דהתם כיון דמזכיר הריני בתענית למחר ומזכיר יום ההוא ולכך הוי הפסק אבל הכא שאומר עגנו ביום צום תעניתנו וי"ל דקאי על שאר הימים שמתענין ומתפללין עתה עליהם ודאי דומה לשואל אדם צרכיו בשומע תפלה ולא הוי הפסק וכו' ודר"ק רע"ן במג"א ס"ק ב' מ"ש דאם אכל אינו מתפלל עגנו הנה כתב זה למותר דכבר נשמע זה מהרמ"א בסעיף ב' שכתב חתן יתפלל עגנו קודם שיכנס לחופה

כדי שמהם יראו וכן יעשו ולא יחמירו על עצמן דהרי ק"ו אם בחלול שבת קיי"ל בש"ע סי' שכ"ח דנעשה ע"י גדולי ישראל אף דאינו נוגע להם רק לאחר מנ"ש בדבר דהוי חשש סכנה גם לגדולי ישראל בעצמן שראוי שיעשו בפרהסיא כדי להציל נפשות ישראל שלא יחמירו עצמן עליהם ויעשו בפרהסיא גם כתבתי שם דכל שלא שקטה הרעה למ"ד יום רצופין הוי בכלל ספק סכנה וא"כ אם באו לפנינו למלך אנו מתירין להם לאכול ועכשיו נאמר להם למה אכלתם וצריכין תשובה ולא מביציא בדרבנן דהוי הותרה לחולה היתר גמור אף בדאורייתא דקיי"ל דאיסורין דחיון הם אצל החולה ולא הותרה מ"מ אין להצריך אח"כ תשובה דהרי גדולה מזה כתב בש"ג והובא במג"א סי' של"ד בסופו דאין לגזור תענית תשובה על המכבין שלא יבוא למנוע מלכבות ואם בחלול שבת וחשש רחוקה חששו למנוע ואין לגזור עליהם תשובה מכ"ש בשאר דברים וספק נפשות אלים דאין לגזור עליהם תשובה ולכן חס מלהזכיר לגזור עליהם תשובה ויערב להם אכילתם יבוסם להם. הן אמת שפ"ק הוצרכתי להתענות ורוב העיר כל מי שנוגע יראת ה' בלבו התענה ות"ל לא החק לשום ברי' התענית ואדרבא אף על החלושין החמירתי להתענות כדי להוציא מלבן של הקלים שרצו להקל ות"ל לא הוזק לשום ברי' לא התענית ולא אחר התענית אף לחלשים ותהי לפלא בעזה"י ומאד חרה אפי על מי שלא התענה פה אף שהי' מבארדיטשוב כי לא במקום שיצא משם תלה הדבר רק במקום שהוא עתה ות"ל כה לחי עד הנה העיר שקטה ולמה לא נקיים ימי אבל בית ה' אלקינו ותהי זאת לנו למחסה ומגן אבל בקהלתכם שכבר פשתה הרעה רח"ל ודאי כד"ן עשו שלא התענו ואל תחושו למניניכם לשנה הבאה נוכח שיהפך לשישון ולשמחה ונעלה לציון ברנה :

ס"י שנ"ב. בסי' תקנ"ז סעיף א' במג"א הטעם שאין מבדילין וכו' ואם כן

מוכח דמפלג המנחה ולמצלה מודה הרמב"ן אם קיבל עליו התענית דאסור לאכול וכו' הנה לדעתי אין זה הכרח דשאני הבדלה דעושה אותו כלילה דאם הוי יוב לא שייך הבדלה ובע"כ דעושה אותו כלילה ולכך כיון דבלילה חל עליו האיסור מדינא בזה השוה כבר הזמן הזה ללילה לכך מהני הקבלה שלו אבל היכא שהוא אינו עושה הזמן